

Torekovs utveckling från fiskeläge till turistort

Torekov har under tiden från 1800-talets början förändrats från ett säsongsbetonat fiskeläge till ett samhälle med fast bosättning och på senare tid ett samhälle präglat av en blandning av bofasta och fritidsboende. Torekov har blivit en attraktiv turistort med sina för- och nackdelar. Attraktiviteten beror i hög grad på läget vid havet och den spännande utvecklingen som orten haft under flera hundra år och som präglat bebyggelsemiljön och det omgivande landskapet.

Med den fina skyddade hamnen blomstrade både fisket och sjöfarten under 1800-talet. Skutseglartiden hade sin största betydelse under andra hälften av 1800-talet. Fisket och sjöfarten resulterade i att det byggdes både förnäma kaptensgårdar och fiskestugor i längor oftast tätt intill varandra skyddade från vind och placerade längs gatorna i eller nära gatulinjerna.

Torekov eldhärjades 1858 och 47 hus och kyrkan i byns centrala del förstördes. Murarna i parken visar på kyrkans storlek, 30x12 meter, och dess placering. Efter branden byggdes den nuvarande kyrkan år 1862 i samhällets östra utkant. Då gjordes det oregelbundna gatunätet om men de kvarvarande byggnaderna bevarades på sina ursprungliga platser. Dessa byggnader uppskattas mycket idag för sin måttliga skala, ljusa färgsättning, harmoniska fönstersättning och enhetliga takformer. De ger en vacker helhetsmiljö i mänsklig skala.

Under slutet av 1800-talet minskade segelsjöfarten och fisket gav inte längre så stora fångster. Då var det några drivkraftiga personer i Torekov som såg en möjlighet att utveckla samhället till en badort och tog initiativ till att ett varmbadhus byggdes. Karbad med tång ansågs särskilt hälsosamt. Badhuset kom att spela en stor roll för utvecklingen av Torekov som badort.

Badhuset är numera, liksom Skjulet i hamnen, klassat som byggnadsminne enligt länsstyrelsen i Skåne län. De utgör två av Båstads kommuns totalt fem byggnadsminnen. Motiven till byggnadsminnesförklaringen av badhuset är många. Det är ett av de äldsta varmbadhusen i landet som fortfarande är i bruk. Det speglar Torekovs historia som turist- och badort. Det är en viktig del i upplevelsen av Torekovs hamnmiljö där också sjöfartsmuseet, lotsutkiken och Skjulet ingår. Tillsammans har de havet, fisket, sjöfarten och turismen som gemensam grund.

Enligt Länsstyrelsens kulturmiljöprogram för Båstads kommun tillhör Torekov "särskilt värdefulla kulturmiljöer – kulturmiljöstråk" med motivet att Torekov bevarar karaktären av 1800-talets fiske- och sjöfartsamhälle. Den såväl i skala som i utformning väl bibehållna bebyggelsen är liksom gatunätet av högt kulturhistoriskt värde.

I slutet av 1800-talet och under framförallt 1900-talets första hälft utvecklades turistlivet i Torekov och på Hallands Väderö. Till de tidiga besökarna räknas konstnärerna som lockades hit av naturen och det speciella ljuset. Därefter följde kungligheter och kändisar. På 1930- och 40-talet hittade den akademiska överklassen till byn. För 1 kr kunde besökare ta turbåten som nu började gå reguljärt till ön. I byn byggdes fritidshus, anlades tennisbanor och 1926 byggdes en golfbana. Till turismens utveckling skapades också en av Skånes största campingplatser.

Campingen utvecklades med tiden till att utöver tältplatser även erbjuda husvagnsplatser med el och senare även stugor. Hotell och pensionat växte upp och många är de besökare som förundrades över att en liten by som Torekov hade ett så förstklassigt hotell som Hotell Kattegat.

I generationer har sommargäster hyrt in sig hos byborna. Förr flyttade många bofasta själva ut i sina gårdshus eller i sina källare för att ge plats till gästerna. Den formen av boende finns kvar idag. Men nu är det många fritidsboende som köpt de ursprungliga bostadshusen och bor där enbart sommartid och större helger. En del av dessa hyr ut sina bostäder under de delar av året de själva inte disponerar fastigheten.

Idag är andelen bofasta i den äldre centrala delen av Torekov i minoritet vilket fått till följd att många hus står tomma och mörkerlagda under större delen av året. När de gamla husen köps upp innebär det dock oftast att byggnaderna tas väl om hand och i allmänhet renoveras på ett varsamt sätt. Fritidsboende har vid flera tillfällen i samverkan med bofasta investerat i satsningar viktiga för byn. Exempelvis sjöräddningen, bensinmacken, badbryggorna, brygga på Hallands Väderö mm. Besöksnäringen i alla former skapar också många arbetstillfällen.

Torekofs framtid - hur kommer den att se ut?

Mycket har ändrats under senare tid med kommunikationer, digitalisering, flexibla arbetsmöjligheter mm. Även i en framtid är det värdefullt att känna till historien bakom Torekofs framväxt. Den historien hör till Torekofs hjärta och behöver genomsyra framtida förändringar av samhället.

Syftet med dagens fördjupade översiktsplan för Torekov är i stort sett detsamma som uttrycktes i den fördjupade översiktsplanen för Torekov som antogs av fullmäktige 2007. Huvudfrågorna är sammanfattningsvis:

- Att värna landskapet, havet, stranden, odlingslandskapet och bykärnan och att ny bebyggelse genom sin utformning och skala inte får äventyra dessa kvaliteter.
- Att underlätta för ny bebyggelse och skapa nödvändigt underlag för tillgång till god lokal service såsom skola, vård, omsorg och butiker.
- Att kvaliteter i den befintliga miljön ska tillvaratas och utvecklas.

Samverkan mellan fast- och fritidsboende ska även i fortsättningen resultera i att utveckla verksamheter som är av allmänt intresse. Det som är mest angeläget nu och i framtiden är att alla parter, dvs. bofasta, fritidsboende och kommunen samverkar för en positiv utveckling.

De styrmedel som ges i form av en kommunal översiktsplan, en fördjupad översiktsplan och nya detaljplaner är viktiga dokument för att framtida verksamheter och bebyggelse ska behålla Torekofs unika miljö och attraktionskraft. Här ska man kunna bo permanent eller på sin fritid. Med dagens och framtidens tekniska utveckling ges möjligheter till att bo och verka i Torekov.

Torekov ger livskvalitet till alla.